

I. S.

Współczesne zadania radzieckich historyków przyrodoznawstwa i techniki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/4, 604-605

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Franciszka Pabicha *Moje osiągnięcia w zakresie poszukiwania i selekcjonowania znaków wodnych papierni Pomorza i Kaszub*. Autor, zbieracz znaków wodnych z tych obszarów, opisuje metody swojej pracy. Daje się przy tym zauważyć jego zainteresowanie walorami plastycznymi filigranów, jak również występującymi w nich przejawami regionalnej sztuki ludowej. W artykule został zamieszczony wykaz 72 papierni z terenu Pomorza i Kaszub, których działalność zidentyfikował autor na podstawie znaków wodnych. Autor zastrzega się wszakże, iż jest to jeszcze wykaz niekompletny.

W tym samym numerze „Przeglądu Papierniczego” prof. Jadwiga Marchlewska zamieściła szkic *O papierze w karnawale*, który w większym stopniu dotyczy historii obyczajów niż historii papiernictwa. W szkicu tym autorka opowiada o papierowych akcesoriach, które używano w okresie karnawału przed kilkudziesięciu laty (karnety, wachlarz, ordery kotylionowe itp.).

J. J.

POCZĄTKI POLSKIEGO PRZEMYSŁU ZAPAŁCZANEGO

Na podstawie materiałów źródłowych przechowywanych w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie Franciszek Grychowski przedstawił okoliczności, a następnie rezultaty wprowadzenia przez rząd rosyjski w 1848 r. ograniczeń w produkcji i sprzedaży zapalek w Królestwie Polskim. („Przemysł Drzewny”, nr 3/1963, artykuł *Początki przemysłu zapalczanego w Królestwie Kongresowym*). Artykuł naświetla sytuację w polskim przemyśle zapalczanym do r. 1860, kiedy ograniczenia te zostały cofnięte, oraz omawia metody postępowania władz rosyjskich w stosunku do pewnej kategorii przemysłowców i kupców polskich.

J.J.

O KAZIMIERZU PRÓSZYŃSKIM

Doc. W. Jewsiewicki prowadzi już od dawna badania nad dorobkiem technicznym znakomitego wynalazcy Kazimierza Prószyńskiego, gromadząc coraz to nowe materiały. Dlatego też artykuł jego *Rewolucjonista techniki filmowej*, ogłoszony w nrze 3/1963 „Horyzontów Techniki”, nie tylko popularyzuje osiągnięcia Prószyńskiego, lecz przynosi też — w stosunku do wydanej przed 9 laty broszury¹ — nowe informacje i pogłębioną analizę techniczną niektórych wynalazków, w szczególności tych, które doprowadziły do usunięcia drgania i migotania obrazów filmowych na ekranie.

Można się więc spodziewać, że przygotowywane przez doc. Jewsiewickiego rozszerzone wydanie jego pracy o Prószyńskim przyniesie sporo nieznanego materiału.

E. O.

WSPÓŁCZESNE ZADANIA RADZIECKICH HISTORYKÓW PRZYRODOZNAWSTWA I TECHNIKI

W trzynastym zeszytcie „Woprosów Istorii Jestiestwoznaniija i Tiechniki” (1962, s. 3—6) ukazał się artykuł S. J. Płotkina na temat współczesnych zadań radzieckich historyków przyrodznawstwa i techniki w świetle uchwał XXII Zjazdu KPZR.

¹ W. Jewsiewicki, *Kazimierz Prószyński, polski wynalazca filmowy*. Warszawa 1954.

Autor podkreśla konieczność zwrócenia większej uwagi na historię współczesnej nauki, na ważniejsze odkrycia XX wieku, które przechodzą już do historii poszczególnych dyscyplin. Równolegle z wzrastającym ciągle zróżnicowaniem nauk, z coraz wyraźniejszymi tendencjami do wąskiej specjalizacji następuje proces integracji. Na naszych oczach np. zacierają się granice oddzielające tzw. nauki ścisłe od nauk biologicznych, w których stosowane są coraz częściej metody oparte na najnowszych osiągnięciach fizyki i chemii. Proces ten — charakterystyczny przede wszystkim dla nauk biologicznych i technicznych — powinien znaleźć także odzwierciedlenie w problematyce historii nauki i techniki.

S. J. Płotkin sygnalizuje również konieczność szerszego kształcenia młodej kadry radzieckich historyków nauki i techniki oraz wydawania — obok nieperiodycznych „Woprosów Istorii Jestiestwoznanija i Tiechniki” — periodycznego organu z tego zakresu.

I. S.

O PROBLEMATYCE BADAŃ NAUKOWYCH NAD HISTORIĄ TECHNIKI

W nrze 11 z 1962 r. wewnętrznego powielanego wydawnictwa Komisji Historii Nauk Przyrodniczych, Medycyny i Techniki Czechosłowackiej Akademii Nauk „Zprávy Komise pro Dějiny Přírodních, Lékařských a Technických Věd ČSAV”¹ ukazał się artykuł doc. W. Jewsiewickiego *K problematice vědeckého bádání o dějinách techniky*. Jest to tekst referatu wygłoszonego w 1961 r. na posiedzeniu naukowym wspomnianej komisji².

Autor pisze tu o aktualności badań nad dziejami techniki, o znaczeniu ich popularyzacji, o specyfice tych badań oraz o źródłach i materiałach historycznych w tym zakresie. Redakcja zaznaczyła na wstępie, że traktuje artykuł jako dyskusyjny.

E. O.

MEDYCYNĄ W HISTORII ŻEGLUGI MORSKIEJ

Nie spotykamy w polskim czasopiśmiennictwie temat podjęli Czechosłowacy: w nrze 1/1961 miesięcznika transportowego „Doprava” ukazał się artykułik dra med. Jiriego Mairovsky’ego *Medicína v historii námořní dopravy*. Dowiadujemy się z niego m. in., że już w roku 450 p.n.e. flota ateńska miała lekarza okrętowego, który uczestniczył we wszystkich jej rejsach. Także rzymskie galery miały własnego lekarza. Autor pisze następnie o zaniku opieki lekarskiej w żegludze średniowiecznej oraz o zagadnieniach medyczno-morskich w dobie odkrycia Ameryki i w wiekach XVIII—XIX.

Z. Br.

HISTORIA ODLEWNICTWA NA ZIEMIACH CZECHOSŁOWACKICH

We wrześniu 1962 r. odbyła się w Pradze Międzynarodowa Konferencja Odlewnicza. Z tej okazji czeskie czasopismo „Technical Digest”, poświęcone postępowi technicznemu w krajach socjalistycznych i wychodzące w języku angielskim, przynosi w nrach 2 i 3/1963 artykuł na temat odlewnictwa na ziemiach czecho-

¹ Por. notatkę o organizacji badań nad historią nauki i techniki w Czechosłowacji w kronice nru 1/1963 „Kwartalnika”.

² Por. notatkę *Podróż naukowa do Pragi* w kronice nru 1—2/1962 „Kwartalnika”.